

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 15CoP/13/2024
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6723203408
Dátum vydania rozhodnutia: 22. 02. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ladislav Mejstřík
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2024:6723203408.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Ladislava Mejstříka a členiek senátu Mgr. Silvie Tisovej a JUDr. Miriam Štillovej, vo veci starostlivosti súdu o maloleté dieťa: A. A., nar. XX.XX.XXXX, trvale pobytom B. XXX, XXX XX B., t. č. pobytom ako otec, zastúpené kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Zvolen, dieťa rodičov: matka C. D., nar. XX.XX.XXXX, trvale pobytom B. XXX, B., a otec E. A., nar. XX.XX.XXXX, trvale pobytom F. XX, G. F., t. č. pobytom F. X, D., o návrhu navrhovateľky - starej matky maloletej H. D., nar. XX.XX.XXXX, trvale pobytom B. XXX, B., právne zastúpenej: JUDr. Marek Belka, LL.M., advokát so sídlom F. Kráľa 1504, Čadca, IČO: 42 213 487, na zverenie maloletého dieťaťa do náhradnej osobnej starostlivosti, na odvolanie navrhovateľky voči rozsudku Okresného súdu Zvolen, č. k. 10P/218/2023 - 110 zo dňa 23.10.2023, takto

rozhodol:

- I. Rozsudok súdu prvej inštancie potvrdzuje.
- II. Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom č. k. 10P/218/2023 - 110 zo dňa 23.10.2023 Okresný súd Zvolen (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „prvostupňový súd“) vo výroku I. zamietol návrh navrhovateľky - starej matky maloletej na zverenie mal. dieťaťa do jej náhradnej osobnej starostlivosti. Tento návrh navrhovateľka podala z dôvodu obavy o maloletú nachádzajúcu sa v starostlivosti jej otca, majúc za to, že o jej výživu, výchovu a starostlivosť nie je riadne postarané. Tvrdila, že maloletá sa opakovane na správanie svojho otca voči nej sťažovala (tento jej mal vulgárne nadávať, biť ju po hlave, ponižujúco sa vyjadrovať na adresu jej matky a pod.), pričom jej aj zamedzoval prístup k mobilnému telefónu, takže nemohla kontaktovať matku ani navrhovateľku. Vyjadrila presvedčenie, že v najlepšom záujme maloletej by bolo zveriť ju do jej starostlivosti, nakoľko majú spolu pekný vzťah a má zabezpečené dobré bytové podmienky, pričom mal. A. mala s týmto návrhom súhlasiť.

Prvostupňový súd poukázal na to, že matka vyjadrila s týmto návrhom súhlas, keďže pre svoje súčasné značné pracovné vyťaženie by nebola schopná plnohodnotne zabezpečovať starostlivosť o ňu. Súčasne nemal za preukázané, že by otec nebol ochotný, resp. schopný primeraným spôsobom zabezpečovať osobnú starostlivosť o maloletú, naopak, javilo sa mu, že otec sa snaží nastaviť jej pravidlá ohľadne plnenia školských povinností ako aj trávenia voľného času, čo môže pôsobiť na ňu obmedzujúco. Naproti tomu v domácnosti navrhovateľky strávila maloletá dosiaľ prevažne voľný čas a nebola nútená k plneniu bežných povinností, preto podľa jeho názoru takéto výchovné prostredie preferuje. Zdôraznil, že nemal preukázané týranie, prípadne iné zlé zaobchádzanie s maloletou zo strany otca, s tým, že akékoľvek fyzické násilie voči dieťaťu je neprípustné, avšak jednorazové rodičovské zlyhanie nemusí byť dôvodom na odňatie mal. dieťaťa z takéhoto výchovného prostredia. Mal za nevyhnutné, aby sa v prípade akéhokoľvek podozrenia uvedené riešilo s dotknutými orgánmi, či už podaním trestného

oznámenia alebo aspoň zdokumentovaním formou lekárskeho ošetrenia. Považoval za nepochopiteľné, že navrhovateľka ani matka k tomuto dosiaľ nepristúpili. Keďže kolízny opatrovník takéto trestné oznámenie podal, v prípade preukázania takéhoto správania k maloletej možno kedykoľvek pristúpiť k zmene jej zverenia. Zdôraznil, že v rámci konania vedeného na súde prvej inštancie pod sp. zn. 15P/18/2002 bol nad výchovou maloletej nariadený aj dohľad, čím je daná možnosť priebežnými pohovormi s maloletou monitorovať aktuálnu situáciu a na ňu aj reagovať.

Na strane druhej vyjadril obavu, že v domácnosti navrhovateľky by maloletá bola v kontakte s osobou podozrivou zo spáchania sexuálneho násillia voči nej, t. j. druhom matky. Hoci matka na pojednávaní tvrdila, že už v súčasnosti nie sú partnermi, iné dôkazy toto tvrdenie sponchybňovali. Túto okolnosť súd prvej inštancie preto považoval za rizikový faktor vo vzťahu k maloletej. S poukazom na uvedené návrh starej matky zamietol.

Vo výroku II. prvostupňový súd vychádzajúc z § 52 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej len „CMP“) rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

2. Proti tomuto rozsudku v zákonom stanovenej lehote podala odvolanie navrhovateľka tvrdiac, že u otca nie je o maloletú náležite postarané, tento sa k nej nedobre správa, bije ju, vulgárne jej nadáva a zakazuje jej kontakt so starou matkou. Poukázala na to, že maloletá si prešla veľmi ťažkým obdobím, v roku 2022 bola umiestnená v zariadení špecializujúcom sa na syndróm CAN v Centre Slniečko v Nitre, preto potrebuje láskavý prístup, aby sa vyrovnala s traumami z minulosti. To jej dokáže zabezpečiť práve navrhovateľka, ktorá má vytvorené všetky podmienky pre riadnu starostlivosť o ňu.

Navrhovateľka taktiež namietala, že súd prvej inštancie neuskutočnil výsluch maloletej, čo v rozhodnutí ani náležitým spôsobom neodôvodnil. Podľa nej maloletá vo veku 14 rokov má právo vyjadriť sa k veci a na jej názor malo byť prihliadané. Mala za to, že napadnuté rozhodnutie nie je skutkovo ani právne podložené a jeho odôvodnenie rozsudku je nepresvedčivé, nevyčerpávajúce a neúplné, keďže nebolo možné z neho zistiť, ako súd prvej inštancie dospel k záveru o nedôvodnosti návrhu. Podľa navrhovateľky súd prvej inštancie nebral do úvahy dôvody vedúce k podaniu návrhu, a to správanie otca voči maloletej, ako ani list maloletej zo dňa 08.07.2023 predložený ako dôkaz.

Vzhľadom k tomu navrhla, aby bol napadnutý rozsudok zmenený v súlade s jej návrhom, prípadne zrušený a vec bola vrátená súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

3. Otec sa k podanému odvolaniu písomne nevyjadril.

4. K podanému odvolaniu sa kolízny opatrovník vyjadril tak, že od súdneho pojednávania stará matka nenahlásila kolíznemu opatrovníkovi zanedbávanie starostlivosti o maloletú zo strany otca, pričom otec s maloletou vzhľadom na jej pretrvávajúce nežiaduce správanie navštevujú Referát poradensko-psychologických služieb vo Zvolene. Rozhodnutie vo veci samej ponechal na úvahe odvolacieho súdu.

5. K vyjadreniu kolízneho opatrovníka ďalšie vyjadrenia podané neboli.

6. Krajský súd, ako súd odvolací (§ 34 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok, ďalej len „CSP“ v spojení s § 3 ods. 5 písm. a/ CMP), preskúmal vec v intenciách ust. § 65 a § 66 CMP a postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 ods. 1 CSP a contrario v spojení s § 2 ods. 1 CMP rozsudok prvoinštančného súdu podľa ust. § 387 ods. 1 CSP ako vecne správny potvrdil.

7. Z preskúmaného rozhodnutia, ako aj z obsahu spisu odvolací súd zistil, že uznesením Okresného súdu Poprad č. k. 10PPom/1/2022 - 7 zo dňa 01.03.2022 bola mal. A. odňatá zo starostlivosti matky a umiestnená do Centra pre deti a rodiny v Poprade. Nebolo možné ponechať ju v osobnej starostlivosti matky, nakoľko existovala obava, že táto nie je schopná zabezpečiť jej bezpečné prostredie, resp. že bude na ňu vplývať, aby zmenila svoju výpoveď učenú pred orgánmi činnými v trestnom konaní pri preverovaní podozrenia z jej znásilnenia druhom matky.

Okresný súd Poprad uznesením č. k. 15P/33/2022 - 6 zo dňa 03.03.2022 nariadil zabezpečenie odbornej pomoci maloletej pobytom v zariadení špecializujúcom sa na syndróm CAN (Centrum Slniečko v Nitre) na dobu 6 mesiacov.

Následne súd prvej inštancie rozsudkom č. k. 15P/18/2022 - 112 zo dňa 23.08.2022 schválil dohodu rodičov, na základe ktorej bola maloletá zverená do osobnej starostlivosti otca a matka bola zaviazaná prispievať na jej výživu sumou 70 eur mesačne; súčasne bol určený nad výchovou maloletej dohľad.

Konanie o zverenie maloletej do osobnej starostlivosti navrhovateľky – starej matky maloletej začalo na podklade jej návrhu zo dňa 10.08.2023.

8. Odvolací súd po vykonanom prieskume napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré predchádzalo jeho vydaniu, dospel k záveru, podľa ktorého súd prvej inštancie vykonal dostatočné dokazovanie, ktoré následne správne právne posúdil a pri rozhodovaní vychádzal zo zásad stanovených Zákonom o rodine týkajúcich sa náhradnej osobnej starostlivosti.

Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia (§ 387 ods. 2 CSP), preto len konštatuje správnosť jeho záverov, pričom uvádza, že navrhovateľka v odvolaní neuviedla žiadne dôvody, ktoré by boli spôsobilé inak vyhodnotiť skutkový alebo právny stav, resp. s ktorými by sa už nevysporiadal súd prvej inštancie.

9. Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozsudku odvolací súd v prvom rade poukazuje na Komentár k Zákonu o rodine (PAVELKOVÁ, Bronislava. § 45 [Náhradná osobná starostlivosť – všeobecne]. In: PAVELKOVÁ, Bronislava. Zákon o rodine. 2. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2013, ISBN 978-80-89603-15-2.), podľa ktorého: „Zákon neurčuje na tomto mieste žiadne hmotnoprávne podmienky pre zverenie dieťaťa do náhradnej osobnej starostlivosti. Odvoláva sa len na prioritnú zásadu rodinného práva – chrániť záujem maloletého dieťaťa. Podporne treba preto využiť všeobecné ustanovenie § 44, ktoré určuje podmienky pre zverenie dieťaťa do akejkoľvek formy náhradnej starostlivosti. Vo vzťahu k náhradnej osobnej starostlivosti platí subsidiárne. Preto možno vyvodiť, že dieťa možno zveriť do náhradnej osobnej starostlivosti len vtedy, ak rodičia nezabezpečujú alebo nemôžu zabezpečiť osobnú starostlivosť o dieťa. V tomto kontexte treba opakovane zdôrazniť, že musia byť naplnené všetky predpoklady pre odňatie dieťaťa zo starostlivosti jeho rodičov tak, ako sú menované vo vysvetlivkách k ust. § 44 ods. 1. Dôvody na strane rodičov môžu mať subjektívny i objektívny charakter. Môžu byť spôsobené zavineným zanedbávaním starostlivosti alebo aktuálnou nezavinenou neschopnosťou rodičov postarať sa o svoje maloleté dieťa. K poslednému menovanému dôvodu možno zaradiť aj prípad, ak sa síce rodič chce o svoje dieťa osobne starať, dokonca má na to vytvorené aj všetky podmienky, ale vzťah medzi ním a dieťaťom je natoľko narušený, že dieťa jeho starostlivosť odmieta, resp. uprednostňuje starostlivosť inej osoby (napríklad preto, že sa s dieťaťom dlhé roky nestýkal a dieťa vyrastalo s druhým rodičom v spoločnej domácnosti s druhom alebo so starými rodičmi dieťaťa).“

10. V tejto súvislosti odvolací súd uvádza, že vzhľadom na prvostupňovým súdom zistený skutkový stav považoval za preukázané, že otec dokáže riadne a v prirodzenom prostredí zabezpečiť starostlivosť o mal. A.; jeho prípadný prísnejší prístup pri výchove na tejto okolnosti nič nemení. Odvolací súd sa stotožňuje s názorom súdu prvej inštancie, podľa ktorého z vykonaného dokazovania nevyplýva týranie maloletej, resp. iné zlé zaobchádzanie s ňou zo strany otca. Odvolacie námietky navrhovateľky týkajúce sa nedostatočnej starostlivosti otca neobstoja a sú účelové, a to aj vzhľadom na správu kolízneho opatrovníka i stanovisko maloletej, s ktorými sa odvolací súd oboznámil.

Odvolací súd považuje za dôležité poukázať aj na správu zo základnej školy, podľa ktorej maloletá chodí do školy pravidelne, čisto a slušne oblečená, nosí si potrebné pomôcky, má zabezpečené stravovanie, pričom otec sa aktívne informuje a komunikuje ohľadom potrieb dieťaťa. Škola nezistila známky zanedbanej starostlivosti ani týrania, je však pravdou, že maloletá si sťažovala na facku od otca za zlú známku, prípadne buchnúť, keď sa správala vzdorovito.

11. Pokiaľ teda v odvolaní navrhovateľka uviedla, že prvostupňový súd dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam alebo vychádzal z nesprávneho právneho posúdenia veci, s týmto sa odvolací súd nestotožnil. V prejednávanej veci nie je dôvod k náhradnej starostlivosti o dieťa pristúpiť. Tvrdenia a odvolacie námietky navrhovateľky sa podľa názoru odvolacieho súdu týkajú prevažne výchovných metód, ktoré otec používa, prípadne menej rozvinutého vzťahu medzi otcom a dcérou, avšak tieto skutočnosti samy osebe nie sú dôvodom pre náhradnú starostlivosť.

Podľa názoru odvolacieho súdu už súd prvej inštancie v odôvodnení svojho rozhodnutia riadnym spôsobom ozrejmil svoje úvahy, ktoré ho viedli k zamietnutiu návrhu navrhovateľky.

12. Prvostupňový súd ani odvolací súd nespochybňujú, že navrhovateľka - stará matka spíňa hmotné aj osobnostné predpoklady pre starostlivosť o dieťa v prípade, ak by túto nedokázali zabezpečiť rodičia. Je zrejme, že navrhovateľka by bola schopná sa o maloletú postarať, zabezpečiť pre ňu bývanie a základnú starostlivosť. V prejednávanej veci však bolo spochybnené, či navrhovateľka spoločne s matkou dokáže zabezpečiť pre maloletú bezpečné prostredie. Aj podľa odvolacieho súdu existuje podozrenie, že matka navštevujúca domácnosť navrhovateľky (majúca súčasne evidovaný trvalý pobyt na rovnakej adrese)

naďalej udržiava pomer s mužom podozrivým zo znásilnenia maloletej. Z vykonaného dokazovania (a to najmä zo správy kolízneho opatrovníka o prešetrení pomerov) vyplynulo, že druh matky navštevuje domácnosť starej matky pravidelne. Za takejto situácie by nebolo vhodné, aby maloletá bola zverená do náhradnej osobnej starostlivosti starej matky, naopak, je v jej záujme, aby od potenciálneho zneužitia bolo uchránená.

13. V neposlednom rade odvolací súd považuje za nedôvodnú aj odvoláciu námietku navrhovateľky, podľa ktorej boli porušené participačné práva dieťaťa. S maloletou bol vykonaný pohovor ohľadom predmetného konania, o ktorom bola kolíznym opatrovníkom vypracovaná aj správa zo dňa 20.10.2023. Maloletej bolo teda umožnené sa k veci vyjadriť, ktoré právo aj náležite využila, avšak neželala si, aby s obsahom pohovoru boli oboznámení jej rodičia či stará matka, čo kolízny opatrovník ako aj vo veci konajúce súdy rešpektujú.

14. Odvolací súd považuje za potrebné záverom opätovne uviesť, že z vykonaného dokazovania nevyplývalo, že by otec zanedbával starostlivosť o maloletú. Zdôrazňuje, že starostlivosť rodičov je primárna a až v prípade, že ani jeden nedokáže starostlivosť o dieťa zabezpečiť, prichádza do úvahy náhradná starostlivosť. V prejednáwanej veci odvolací súd konštatuje, že neboli splnené podmienky pre náhradnú starostlivosť o dieťa vo všeobecnosti, nielen zo strany starej matky. S poukazom na uvedené odvolací súd napadnutý rozsudok potvrdil.

15. O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 CSP v spojení s § 52 CMP a vyslovil, že žiaden z účastníkov nárok na náhradu trov odvolacieho konania nemá.

16. Toto rozhodnutie bolo prijaté hlasovaním v pomere hlasov 3 (za) : 0 (proti).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku **o d v o l a n i e** nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).